

Razsvetlimo Slovenijo, razsvetlimo svet

Foto poročilo ob prvi obletnici globalnega gibanja za eliminacijo raka
materničnega vratu, 17. 11. 2021

Predgovor

doc. dr. Urška Ivanuš

dr. med, spec. javnega zdravja

Vodja DP ZORA,
Onkološki inštitut Ljubljana

Predsednica Zveze slovenskih
društev za boj proti raku

Kontakt: uivanus@onko-i.si

Dne 17. novembra 2021 smo obeležili prvo obletnico lansiranja globalne strategije Svetovne zdravstvene organizacije za eliminacijo prvega raka na svetu – raka materničnega vratu.

Pridružili smo se pobudi SZO „Razsvetlimo svet v turkizni barvi“ in na pobudo Zveze slovenskih društev za boj proti raku so regijska društva za boj proti raku v sodelovanju z občinami tudi letos osvetlila kar **devet lokalnih znamenitosti v turkizni barvi**. Letos so v turkizni zažareli Ljubljanski grad, Stari grad Celje, Vetrinjski Dvor v Mariboru, Hram kulture Arnolda Tovornika v Selnici ob Dravi, Ivanov izvir v Razkrižju, upravna stavba Občine Trebnje, Pomnik miru Cerje, Mestna občina Nova Gorica (MONG), Dvorec Coronini v Šempetru pri Gorici. V poročilu objavljamo *fotografije* osvetljenih znamenitosti in *sporočila županov* občin, kjer so bile te znamenitosti osvetljene.

Slovenski strokovnjaki, ki sodelujejo pri organiziranem zgodnjem odkrivanju predrakavih in rakavih sprememb materničnega vratu v Sloveniji, so se ta dan virtualno zbrali na že **11. izobraževalnem dnevu programa ZORA**, ki ga že tradicionalno vsako leto organizirata Onkološki inštitut Ljubljana v sodelovanju z Ministrstvom za zdravje. V poročilu objavljamo *ključna sporočila sodelujočih strokovnjakov* na temo eliminacije raka materničnega vratu, tako s področja programa ZORA kot cepljenja proti HPV.

Slovenija bi lahko na podlagi odličnih rezultatov, ki jih dosega s presejalnim programom ZORA, postala ena prvih evropskih držav, ki bi ji uspelo eliminirati raka materničnega vratu. Skupaj z izvajalci in odločevalci se trudimo, da bi pandemija covid-19 čim manj ovirala doseganje tega cilja. V času pandemije covid-19 program ZORA z izjemo dvomesečne prekinitve povsem na začetku, deluje neprekinjeno, ginekološke ambulate svoje delo prilagajajo lokalnim razmeram, zato smo v poletnih mesecih prvega pandemskega leta 2020 ob dobri odzivnosti žensk na povabila na presejalne preglede v veliki meri uspeli nadoknaditi primanjkljaj pregledov zaradi prehodne zaustavitve. *Smo pa zaskrbljeni zaradi 14 % primanjkljaja novoodkritih predrakavih sprememb visoke stopnje v letu 2020 v starostni skupini 30–39 let, ki ga v letu 2021 nismo uspeli nadoknaditi. V tej starostni skupini sicer odkrijemo okrog tretjino teh sprememb. V letu 2021 smo do sredine jeseni zabeležili podobno število teh sprememb kot v povprečju 2017–2019, prisotne pa so bile razlike po starosti. Ponovno smo odkrili manj predrakavih sprememb materničnega vratu visoke stopnje pri mlajših ženskah, tokrat tudi pri mlajših od 30. let (6–7 % primanjkljaj). Pri starejših ženskah je bilo odkritih sprememb več, predvsem na račun 14-odstotnega presežka v starostni skupini 40–49 let. Če ne bomo pravočasno odkrivali in zdravili predrakavih sprememb visoke stopnje, bodo ženske ponovno zbolevala za prepredljivimi raki materničnega vratu, kar se bo na populacijski ravni odrazilo v povečanju bremena tega raka.*

Obeležujemo prvo obletnico globalnega gibanja za eliminacijo prvega raka na svetu – raka materničnega vratu

17. november 2021

Rak materničnega vratu je prvi rak na svetu, ki ga znamo in zmoremo eliminirati. Deklice, cepljene proti okužbi s HPV, ki se bodo redno udeleževale programa ZORA, bodo imele izjemno majhno tveganje, da bodo zbolele.

Uvodne besede

dr. Aiga Rurane
Vodja urada Svetovne
Zdravstvene Organizacije v
Sloveniji

Za odpravo raka materničnega vratu morajo vse države doseči in vzdrževati stopnjo pojavnosti pod 4 na 100.000 žensk.

Doseganje tega cilja temelji na treh ključnih stebrih in njihovih ustreznih ciljih:

- **Cepljenje**
90 % deklet je v celoti cepljenih s cepivom proti HPV do 15. leta;
- **Presejalni pregled**
70 % žensk je bilo pregledanih z visokozmogljivim testom do 35. leta starosti in ponovno do 45. leta;
- **Zdravljenje**
90 % žensk z zdravljenim predrakom in 90 % žensk z zdravljenim invazivnim rakom.

Z izjemnimi rezultati pri dveh ciljih – 70 % žensk, ki so bile pregledane v presejalnem programu ZORA in 90 % žensk, ki so bile zdravljene z rakom materničnega vratu – **bi lahko Slovenija postala ena prvih evropskih držav, ki bi dosegla merila uspešnosti z vsemi tremi cilji.** To je bilo mogoče zahvaljujoč nenehnim prizadevanjem in dolgoletnemu predanemu delu številnih zdravstvenih delavcev v Sloveniji, večpartnerstvu in nenehni zavzetosti vlade.

Razsvetlimo svet –
prva obletnica gibanja SZO
za eliminacijo raka materničnega vratu

Ljubljanski grad, 17. november 2021

Fotograf: Nik Rovar

Župani v podporo eliminaciji raka materničnega vratu

župan Zoran Janković
Mestna občina Ljubljana

V Ljubljani smo se z osvetlitvijo Ljubljanskega gradu v odtenkih turkizne barve pridružili prvi obletnici sprejetja globalne strategije za eliminacijo raka materničnega vratu. V času, ko smo v primežu epidemije Covida-19, se še toliko bolj zavedamo pomena našega zdravja ter vseh preventivnih programov in ukrepov, s katerimi se lahko zaščitimo in sami prispevamo h kakovosti življenja. **Izjemno ponosen sem na delo strokovnjakov Onkološkega inštituta Ljubljana ter presejalnega programa ZORA, ki dosegajo izjemne rezultate, s katerimi nas uvrščajo na sam svetovni vrh. Podprimo njihovo delo tudi tako, da se odzovemo na vabila na presejalni program ZORA, mladostnike pa pravočasno zaščitimo s cepljenjem proti HPV.**

župan Saša Arsenovič
Mestna občina Maribor

V Mariboru smo se s ponosom pridružili globalni akciji za ozaveščanje o raku materničnega vratu. Poudarjanje pomena precepljenosti je ne le družbeno odgovorno ravnanje, ki se tiče nas vseh, pač pa pomemben preventivni korak pri premagovanju te bolezni. **Želim si, da bi tudi pri premagovanju trenutne pandemije zmogli tako visoko zavedanje, zato bo Mestna občina Maribor kot članica programa Zdrava mesta tudi v prihodnje podpirala vsakršno globalno gibanje, ki v ospredje kot ključno agendo lokalnih skupnosti postavlja zdravje.**

Razsvetlimo svet – prva obletnica gibanja SZO za eliminacijo raka materničnega vratu

Vetrinjski Dvor, Maribor

Hram kulture Arnolda Tovornika, Selnica ob Dravi
17. november 2021

Hram kulture Arnolda Tovornika, Selnica ob Dravi
17. november 2021

Župani v podporo eliminaciji raka materničnega vratu

župan Bojan Šrot
Mestna občina Celje

Mestna občina Celje se z veseljem pridružuje prizadevanju Svetovne zdravstvene organizacije, Zveze in Društva za boj proti raku regije Celje ter Nacionalnega inštituta za javno zdravje. Skrb za zdravje naših občank in občanov je ena izmed prioritet pri našem delu. Že 30 let smo člani mreže Zdravih mest in na najrazličnejše načine skrbimo za promocijo zdravega načina življenja. Vesel sem, da se naše občanke tako dobro odzivajo v program ZORA in da je odzivnost nekoliko nad slovenskim povprečjem. Želim vam še veliko uspeha pri vašem pomembnem delovanju za zdravje ljudi.

župan Alojzij Kastelic
Občina Trebnje

V luči zdravstvene krize zaradi epidemije zaradi COVID-19 me še posebej veseli, da občina Trebnje na področju preventivnega programa ZORA dosega dobre rezultate, kar kaže na dobro ozaveščenost žensk na eni in dobro delo naših ginekologov na drugi strani. Ker želimo, da takšne in še boljše rezultate na področju preventive, odkrivanja in zdravljenja predrakavih sprememb in raka materničnega vratu dosegamo tudi naprej, bo Občina Trebnje tudi v prihodnje podpirala zavezo Slovenije k popolni odpravi raka materničnega vratu.

Župani v podporo eliminaciji raka materničnega vratu

župan Stanko Ivanušič
Občina Razkrižje

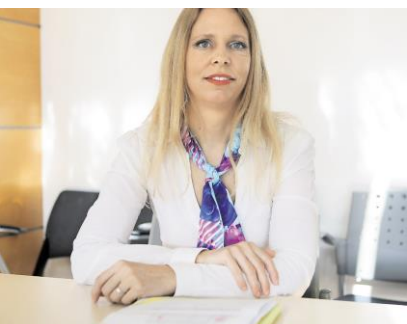
V Občini Razkrižje, torej tudi na slovenskem obrobju, smo se odgovorno vključili v akcijo Svetovne zdravstvene organizacije Razsvetlimo svet. Simbolično smo s turkizno barvo osvetlili razkriški biser kulturne in naravne dediščine, znameniti Ivanov izvir, ki v simboliki pomeni vir življenja. Vsak dan ga obiše na stotine obiskovalcev iz celotnega Pomurja in širše, prihajajo po vir življenja – vodo. Tako smo na učinkovit način opozorili na prizadevanja za popolno odpravo raka na materničnem vratu.

županja dr. Vlasta Krmelj
Občina Selnica ob Dravi

Pristop občine h globalni strategiji Svetovne zdravstvene organizacije za popolno odpravo raka materničnega vratu je družbeno odgovorno ravnanje, ki se tiče vseh nas. Z osvetlitvijo Hrama kulture Arnolda Tovornika smo naše občanke in občane opozorili na pomen preventive v zvezi s tem perečim zdravstvenim vprašanjem. Tudi v bodoče bomo z veseljem podpirali akcije, ki pripomorejo k boljši obveščenosti ljudi. Občina Selnica ob Dravi ima v svoji razvojni strategiji načrtano pot k družbi zdravja.

Sporočila strokovnjakov ob 11. izobraževalnem dnevu programa ZORA 2021

Nadja Šinkovec Zorko

dr. med., spec. javnega zdravja
Nacionalni inštitut za javno
zdravje

Cepljenje proti HPV je najboljši način za zaščito pred okužbami s HPV, ki lahko povzročajo raka materničnega vratu in še nekatere druge rake spolovil, zadnjika in ustnega dela žrela ter genitalne bradavice pri ženskah in pri moških.

Cepiva proti HPV so izjemno učinkovita in varna ter nudijo dolgotrajno zaščito. V šolskem letu 2021/22 se prvič v Sloveniji v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja poleg deklic proti HPV lahko cepijo tudi dečki, ki v šolskem letu 2021/22 obiskujejo 6. razred osnovne šole. Za izvajanje programa cepljenja proti HPV se tako pri deklicah kot tudi pri dečkih uporabi 9-valentno cepivo. Cepljenje dečkov in deklic proti HPV predstavlja pomemben korak na poti k eliminaciji raka materničnega vratu in zmanjšanja pogostosti drugih rakov, ki so posledica okužbe s HPV. V Sloveniji v zadnjih dveh letih dosegamo okoli 60 % precepljenost proti okužbam s HPV pri deklicah v 6. razredu osnovne šole.

Kaja Batista

dr. med.
DP ZORA, Onkološki inštitut
Ljubljana

Prva študija učinka cepljenja proti HPV v Sloveniji je pokazala, da cepljenje proti HPV že kaže učinke na populacijski ravni. Na Onkološkem inštitutu Ljubljana smo analizirali rutinsko zbrane podatke Registra ZORA in ugotovili, da imajo tiste generacije slovenskih deklet, ki so se med prvimi cepile proti HPV, za polovico manjšo verjetnost, da jim na ginekološkem pregledu v brisu materničnega vratu odkrijejo predrakave spremembe visoke stopnje kot enako stara dekleta v preteklosti, ki možnosti cepljenja še niso imele. To pomeni, da bodo cepljene generacije deklet pomembno manj zbolevala, zato bo pri njih manj konizacij in manj strahu, da bi predrakave spremembe napredovale v raka. Ker se je s časom precepljenost proti HPV v Sloveniji povečevala, lahko v prihodnje pričakujemo še večjo razliko med cepljenimi in necepljenimi generacijami.

Razsvetlimo svet –
prva obletnica
gibanja SZO za
eliminacijo raka
materničnega vratu

Stari grad Celje

17. november 2021

Sporočila strokovnjakov ob 11. izobraževalnem dnevu programa ZORA 2021

**Prim. doc. dr. Alenka Trop
Skaza**

dr. med., spec. epidemiologije
Predstojnica NIJZ, OE Celje

Cepiva in cepljenje so velik dosežek medicinske znanosti pri obvladovanju nalezljivih bolezni. Zaradi cepljenja se je drastično zmanjšala incidenca nekoč splošno razširjenih nalezljivih bolezni. Pred tridesetimi leti je po svetu prevladoval občutek, da je bitka proti nalezljivim boleznim skoraj dobljena. Uspeh z izkoreninjenjem črnih koz je še potrdil domneve, da je nalezljivih bolezni vedno manj, ker je medicinska znanost zelo napredovala. Z optimizmom se je pojavil varljiv občutek varnosti, ki je omogočil, da so se skoraj že pozabljene nalezljive bolezni spet razširile, pojavile pa so se tudi nove. Cepljenje je postalo žrtev svoje uspešnosti, saj se, zaradi varljivega občutka varnosti ob odsotnosti številnih nekoč pogostih nalezljivih bolezni in pod vplivom bolj ali manj intenzivnih teorij zarot glede cepiv in cepljenja, precepljenost v nekaterih državah manjša.

Dejstvo je, da je odstotek staršev, ki zavračajo cepljenje, majhen. Bistveno več je staršev, ki oklevajo pri cepljenju. Oklevanje se pojavlja v razvitih državah in je v večini primerov povezano z dvomi glede varnosti cepiv. Svetovna zdravstvena organizacija umešča oklevanje za cepljenje med največje grožnje javnemu zdravju.

Oklevanje pri cepljenju pomeni odlaganje cepljenja oziroma nasprotovanje cepljenju, čeprav so cepiva na voljo in je cepljenje omogočeno. Razloge za oklevanje pri cepljenju lahko umestimo v tri kategorije:

- pomanjkanje zaupanja (glede učinkovitosti, varnosti, cepiva, pomanjkanje zaupanja v sistem, politične odločevalce);
- samozadostnost (cepljenje ni pomembno, tveganje za okužbo je majhno);
- dojetje udobja/prikladnosti (razpoložljivost, dostopnost in odzivnost cepilnih organizacij, zdravnikov).

Pri odločitvi za cepljenje so zelo pomembni zdravstveni delavci s svojim vzgledom. V praksi se ljudje v največji meri odločajo za cepljenja, če jim to svetuje zdravnik, ki mu zaupajo.

Sporočila strokovnjakov ob 11. izobraževalnem dnevu programa ZORA 2021

Tine Jerman
mag. družb. inf.,
analitik DP ZORA,
Onkološki inštitut Ljubljana

V Državnem presejalnem programu za raka materničnega vratu ZORA letno odkrijemo in zdravimo okrog 1.600 predrakavih sprememb materničnega vratu visoke stopnje, s čimer zelo učinkovito preprečujemo, da bi te ženske zbolele z rakom materničnega vratu. Zato ni presenetljivo, da analize povezanih podatkov Registra ZORA in Registra raka RS kažejo, da so ženske, ki se ne udeležujejo redno presejalnih pregledov za raka materničnega vratu pri svojem osebnem izbranem ginekologu v okviru programa ZORA (neodzivnice) bolj ogrožene, da bodo zbolele z rakom materničnega vratu kot ženske, ki se redno udeležujejo programa ZORA.

Mojca Florjančič
VMS, univ. dipl. org.
operativna vodja Registra ZORA,
Onkološki inštitut Ljubljana

V želji, da bi še dodatno zmanjšali breme raka materničnega vratu v Sloveniji in program ZORA približali tistim ženskam, ki jih z običajnimi vabili ne privabimo na preglede, nas zanima katere skupne značilnosti imajo neodzivnice in zakaj se ne udeležijo presejalnih pregledov. Želimo identificirati tiste ovire za udeležbo, ki jih lahko preprečimo ali odstranimo, in tudi spodbude za udeležbo. Zato smo letos prvič povezali podatke Registra ZORA s podatki Statističnega urada RS in naredili prve, osnovne analize, ki kažejo na pomembne demografske in socioekonomske razlike med neodzivnicami in ženskami, ki se programa ZORA redno udeležujejo. Neenakosti v udeležbi smo zaznali med starostnimi skupinami in teritorialnimi enotami stalnega bivališča ženske, glede na stopnjo izobrazbe, zakonski stan, državljanstvo in status delovne aktivnosti.

Sporočila strokovnjakov ob 11. izobraževalnem dnevu programa ZORA 2021

Prof. dr. Špela Smrkolj

dr. med., spec. ginekologije in
porodništva
Vodja strokovne skupine DP
ZORA za ginekologijo,
Predsednica ZGO-SZD

Programske smernice Državnega programa ZORA, ki bodo v izdane v kratkem, prinašajo na področju ginekologije dve pomembni novosti: ključne kazalce uspešnosti in aktivnosti z opredeljenimi ciljnim vrednostmi ter spremembe v organizaciji kolposkopije na državni ravni. S tem bomo pripomogli k še večji kakovosti dela slovenskih ginekologov.

- Ključni kazalci kakovosti so povezani z udeležbo žensk na presejalnem in nadaljnjih pregledih ter zdravljenju, organizacijo dela in upoštevanjem strokovnih priporočil glede obravnave žensk s patološkimi spremembami materničnega vratu.
- Spremembe v organizaciji kolposkopije predvidevajo registracijo kolposkopistov v DP ZORA, ohranitev kolposkopije na vseh ravneh zdravstvenega varstva, enotno plačilo in beleženje storitev ne glede na raven zdravstvenega varstva ter ustanovitev kolposkopskih centrov, ki izvajajo tudi multidisciplinarne obravnave pacientk z neujemajočimi izvidi in ob drugih znanih indikacijah, med drugim tudi s patološkimi spremembami materničnega vratu v nosečnosti.

Urška Gašper Oblak

dr. med., spec. ginekologije in
porodništva
Zdravstveni dom Ljubljana

Predrakave spremembe materničnega vratu visoke stopnje v nosečnosti so redke, invazivni rak materničnega vratu pa je izjemno redek. Obravnava nosečnic je zahtevnejša tako zaradi fizioloških sprememb v nosečnosti, ki vplivajo na spremenjeno kolposkopsko sliko, kot omejenih možnosti zdravljenja, ki lahko ogrozi potek nosečnosti. Zahtevnejše je tudi odločanje o zdravljenju, saj so priporočila za nosečnice podprta z manj podatki kot za nenoseče pacientke. Pomembno je, da nosečnice s predrakavimi spremembami materničnega vratu, ki so indikacija za kolposkopijo in morebitno nadaljnjo diagnostiko in zdravljenje, obravnava izkušen kolposkopist, v primeru, da se odloči za zdravljenje, pa izkušen operater. Obstoj kolposkopskih centrov z utečeno konziliarno obravnavo bi omogočil še boljšo komunikacijo med strokovnjaki in pacientko in olajšal odločanje na tem zahtevnem področju.

Razsvetlimo svet – prva obletnica gibanja SZO za eliminacijo raka materničnega vratu

Ivanov izvir, Razkrižje
17. november 2021

Sporočila strokovnjakov ob 11. izobraževalnem dnevu programa ZORA 2021

doc. dr. Maja Pakiž

dr. med., spec. ginekologije in
porodništva, predstojnica
Oddelka za ginekološko
onkologijo in onkologijo dojk,
UKC Maribor

Ženske, ki so bile zdravljene zaradi predrakavih sprememb materničnega vratu visoke stopnje, so kljub zdravljenju bolj ogrožene z rakom materničnega vratu kot splošna populacija žensk. Verjetnost ponovitve enake ali bolj napredovale bolezni je med 5 do 10 %. **Čeprav cepljenje proti HPV ne zdravi že obstoječih okužb, lahko kljub temu zmanjša verjetnost ponovitve bolezni po zdravljenju. Zadnji dve meta-analizi cepljenja proti HPV po zdravljenju predrakavih sprememb materničnega vratu sta pokazali, da lahko s cepljenjem tveganje za ponovitev enake ali bolj napredovale bolezni zmanjšamo iz 5-10 % na 2-3 %.**

**asist. dr. Gabrijela
Simetinger**

dr. med., spec. ginekologije
in porodništva, medicinska
seksologinja, SB Novo
mesto

Populacija lezbijk, biseksualk, transspolnih, interspolnih in drugih oseb, ki imajo notranje ženske spolne organe in imajo spolne odnose z drugimi osebami, sodi v redni program presejanja za zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb materničnega vratu. Ženska, ki ima spolne odnose samo z žensko, se ravno tako lahko okuži z virusom HPV. DNK virusa HPV so našli pri 13–30 % žensk, ki so imele spolne odnose z drugimi ženskami in pri 19 % žensk, ki jih nikoli niso imele z moškimi. Ugotovljeno je bilo, da ženske, ki imajo spolne odnose z drugimi ženskami, redko hodijo na presejalne preglede za zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb na materničnem vratu. Razlog za to je strah pred diskriminacijo. Pravila dobre prakse za zdravstvene delavce so, da ne pričakuj heteroseksualnosti, olajšaj osebi razkritje in se seznanj z načinom življenja in dejavniki, ki osebam z manjšinsko spolno identiteto in usmerjenostjo lahko ogrožajo zdravje.

Razsvetlimo svet – prva obletnica
gibanja SZO za eliminacijo raka

Upravna stavba Občine Trebnje

17. november 2021

Sporočila strokovnjakov ob 11. izobraževalnem dnevu programa ZORA 2021

Prof. dr. Mario Poljak

dr. med., spec. klin. mikrobiologije
Inštitut za mikrobiologijo in
imunologijo, Medicinska fakulteta,
Univerza v Ljubljani

Za doseg prvega globalnega mejnika za eliminacijo raka materničnega vratu (RMV) moramo v naslednjih 9 letih narediti več kot 2 milijardi testov HPV. Žal od več kot 250 različnih komercialno dostopnih DNK HPV testov in vsaj 425 njihovih različic, le 18 DNK HPV testov izpolnjuje kriterije za varno molekularno presejanje za RMV. Dodatno, le en test, ki dokazuje informacijsko RNK za beljakovini E6/E7 HPV pogojno izpolnjuje te kriterije. Delna in razširjena genotipizacija HPV sta najbolj uveljavljeni molekularni metodi za triažo žensk s pozitivnim izvidom presejalnega testa HPV, s katerimi zanesljivo odkrijemo ženske, ki imajo največje tveganje za nastanek RMV in potrebujejo takojšnjo diagnostično obravnavo in pogosto tudi takojšnje zdravljenje. Kot triažni test veliko obeta tudi metilacija določenih človeških genov in/ali genov HPV. V Sloveniji že imamo opremljene laboratorije, potrebno opremo, usposobljene kadre ter dolgoletne izkušnje in znanje potrebno za izvajanje kakovostnega molekularnega HPV-presejanja za RMV in tudi molekularne triaže.

Izr. prof. dr. Veronika

Kloboves Prevodnik

dr. med., spec. patologije
Vodja oddelka za citopatologijo
Onkološki inštitut Ljubljana

Pilotna raziskava za umestitev tekočinske citologije v državni presejalni program za zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb materničnega vratu ZORA bo pomembno vplivala na odločitve o spremembah presejanja raka materničnega vratu v Sloveniji. Z raziskavo bomo dobili lastne izkušnje s tehnologijo tekočinske citologije, ki je predpogoj za uvedbo primarnega HPV presejanja raka na materničnem vratu in refleksne triaže HPV pozitivnih žensk. Rezultati raziskave bodo odločilni tudi za načrtovanje nadaljevanja študije, kjer želimo testirati primernost komercialnih transportnih medijev za triažo HPV pozitivnih žensk. Zaradi epidemije nalezljive bolezni COVID 19 študija poteka zelo počasi, vendar z veliko požrtvovalnostjo vseh sodelujočih uspešno zbiramo študijske vzorce, organiziramo delavnice za učenje ocenjevanja preparatov tekočinske citologije in ocenjevanje preparatov v slovenskih citoloških laboratorijih. Načrtujemo, da bomo študijo zaključili do pomladi 2023.

Sporočila strokovnjakov ob 11. izobraževalnem dnevu programa ZORA 2021

Dr. Carmen Ungurean

Koordinatorica preprečevanja
raka in presejanja raka
Nacionalni inštitut za javno
zdravje, Romunija

Globalna strategija za odpravo raka materničnega vratu nam daje vizijo, zdaj potrebujemo akcijo, da zagotovimo pravico vsake ženske do zaščite pred enim najbolj preprečljivih rakavih obolenj z dostopom do izobraževanja in informacij, cepljenja in kakovostnih presejalnih programov.

Pomnik miru, Cerje
17. november 2021

Dvorec Coronini, Šempeter pri Gorici
17. november 2021

Mestna občina Nova Gorica
17. november 2021

Razsvetlimo svet – prva obletnica SZO za eliminacijo
raka materničnega vratu

Razsvetlimo Slovenijo, razsvetlimo svet. Foto poročilo ob prvi obletnici globalnega gibanja za eliminacijo raka materničnega vratu, 17. 11. 2021.

Format: elektronski

Urednica: Urška Ivanuš

Avtorji prispevkov: Urška Ivanuš, Aiga Rurane, Zoran Jankovič, Saša Arsenovič, Stanko Ivanušič, Vlasta Krmelj, Alenka Trop Skaza, Nadja Šinkovec Zorko, Kaja Batista, Tine Jerman, Mojca Florjančič, Špela Smrko, Urška Gašper Oblak, Maja Pakiž, Gabrijela Simetinger, Mario Poljak, Veronika Kloboves Prevodnik, Carmen Ungurean

Fotografije so prispevala regijska društva za boj proti raku v sodelovanju z občinami.

Tehnično urejanje: Diana Krivic, Urška Ivanuš

Izdajatelja:

- Zveza slovenskih društev za boj proti raku, Trubarjeva 76A, 1000 Ljubljana, Slovenija
- Državni program ZORA, Onkološki inštitut Ljubljana, Zaloška 2, 1000 Ljubljana, Slovenija

Kontakt: sekretar@protiraku.si; zora@onko-i.si

Datum izida: 20. 1. 2022

1. elektronska izdaja

URL: [spletna stran Zveze SDBPR](#), [spletna stran programa ZORA](#)

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID 95070211
ISBN 978-961-6377-40-9 (Zveza slovenskih društev za boj proti raku, PDF)

